

Lene Espersens tale ved afsløringen af kvindeportrættet i Folketinget

Taler

Lene Espersen
Fhv. folketingspolitiker og
minister, medvirker i værket

Dato

12. november 2024

Sted

Samtaleværelset, Christiansborg

Omstændigheder

Kendt som kvindeportrættet er værket *Samtalen 1918-2024* et gruppeportræt af 30 betydningsfulde kvinder i politik, kommissioneret af Folketinget.

I værket optræder Elna Munch (R), Helga Larsen (S), Mathilde Hauschultz (K), Nina Bang (S), Ingeborg Hansen (S), Bodil Koch (S), Helga Pedersen (V), Lis Groes (S), Nathalie Lind (V), Hanne Reintoft (SF, VS, DKP), Ritt Bjerregaard (S), Eva Gredal (S), Birte Weiss (S), Ebba Strange (SF), Lone Dybkær (R), Dorte Bennedsen (S), Mimi Jakobsen (CD), Pia Kjærsgaard (DF), Connie Hedegaard (K), Marianne Jelved (R), Marita Petersen (Javnaðarflokkurin), Mariann Fischer Boel (V), Lene Espersen (K), Ruth Heilmann (Siunmut), Margrethe Vestager (R), Mette Frederiksen (S), Helle Thorning-Schmidt (S), Pia Olsen Dyhr (SF), Özlem Cekic (SF) og Johanne Schmidt-Nielsen (EL).

- 1 Allerførst tak for muligheden for at kunne deltage i denne historiske begivenhed.

- 5 En stor tak for at få ordet, og for at blive udvalgt, som én af de 30 kvinder, der har sat aftryk på dansk politik. Sikke en ære!

De sure mænd

- 10 Når jeg står her i samtaleværelset og betragter Herman Vedels maleri, får jeg altid et lille smil på læben.

- 15 Jeg har vist det her værelse, og maleriet, til massevis af skoleklasser, i de tyve år jeg sad i Folketinget. Og hver gang er det lykkes mig at få elevernes interesse, når jeg spurgte dem om, hvorfor de mon troede, at mændene på billedet så så sure ud?

Om det mon kunne have noget at gøre med sindsstemningen ved den grundlovsændring, som netop var blevet vedtaget, lige der i 1915...?

- 20 Her kunne et af svarene på deres alvorlige miner, jo godt have handlet om, at den privilegerede valgret forsvandt?

25 Det kunne også være fordi vores valgsystem, nu begyndte at nærme sig et proportionalvalg, fordi tillægsmandater var blevet tilføjet?

Og mit, måske lidt kække, svar til de unger mennesker var altid, at de sure miner skyldtes at kvinderne nu havde fået valgret!

30 For på trods af stor opbakning, var den beslutning også forbundet med en hel del skepsis og palaver.

De syv F'er

35 Det var skelsættende at man gjorde op med det, man kaldte De syv F'er .

De syv F'er dækkede over: Fruentimmere, Folkehold, Fattige, Fallenter, Fjolser, Forbrydere og Fremmede. Alle syv var nemlig, indtil da, undtaget for valgretten.

40

Men med grundlovsændringen i 1915, fik fruentimmerne, altså kvinderne, stemme- og opstillingsret. Det samme gjaldt for folkehold og tjenestefolk.

45 Da man i 1933 nåede til Socialreformen, blev også fattige, dog kun delvist, inkluderet i adgangen til at stemme.

Og i 1953, blev det med en grundlovsændring vedtaget, at fattige og forbryderes valgret skulle bestemmes ved valglov. Og faktisk forholder det sig sådan, at det for disse grupper, fortsat ikke er en grundlovssikret ret at kunne stemme. Dog
50 har valglovene (heldigvis) de facto stadfæstet, at de kan alligevel.

Af De syv F'er der så to tilbage. Nemlig fjolser og fremmede.

55 Og imens man lader tålmodighed med fortidens nedladende betegnelser indfinde sig, kan man starte med at glæde sig over, at borgere under værgemål, ikke blot har fået flere rettigheder generelt, men altså også under nogle omstændigheder kan søge om stemmeret.

60 **Kvindens betydning i dansk politik**

Under alle omstændigheder har indførelsen af kvinders valgret præget den politiske udvikling i meget høj grad.

65 For mig som kvinde, er det derfor en kæmpestor milepæl, at vi i dag markerer kvinders præg på dansk politik.

Jeg vil gerne sende en dybfølt tak til alle de kvinder, som gennem tiden, har været med til at forme det danske samfund.

70

Gennem dygtigt politiske arbejde, har de hver især bidraget med hver deres unikke baggrund og mærkesager.

75 Deres bestræbelser har ikke bare fremmet kvinders rettigheder, ligestilling og social retfærdighed, men har i det hele taget, haft en skelsættende indvirkning på alle danskeres vilkår.

Vi står alle på skuldrene af dem.

80

Kvindelige forbilleder

Jeg vil gerne fremhæve nogle af de kvindelige forbilleder, der alle har det til fælles, at være den første af sin slags.

85

Nina Bang var blandt de ni kvinder, der som de første blev valgt ind i rigsdagen i 1918. Hun blev i 1924 – altså for 100 år siden, den første kvindelige minister. Hendes fokus var at forbedre, især arbejdsklassens vilkår.

90

95 **Mathilde Johann Malling Hauschultz** grundlagde i 1914 den første partipolitiske kvindeforening i Danmark. Hun havde også en vigtig finger med i spillet, da Det Konservative Folkepartis partiprogram skulle ændres til at støtte kvindelig valgret.

Ingeborg Hansen var den første kvindelige landsretssagfører, som procederede i Højesteret. Hun var aktiv i Dansk Kvindesamfund, blev formand for Landstinget i 1950, og så tog hun i øvrigt særstandpunkt på Tronfølgeordenen og mente, at der (selvfølgelig) skulle være fuld ligestilling, når tronen skulle arves.

105

Helga Pedersen. Justitsminister fra Venstre, og første kvindelige dommer ved Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg. Og så blev hun, i mange kredse, både kendt og skattet for dette citat: ”Hvorfor studerer kvinder jura? – det gør de af samme grund som mænd studerer jura”. Bom!

110

Førnævnte kvinder kendte jeg af gode grunde ikke personligt, men **Ritt Bjerregaard** kendte jeg, og kan ikke sige andet end, at Ritt, hun var en ener.

115 Jeg har altid været meget stor beundrer af Ritt, både for hendes mod og hendes evne til at se forud for sin tid. Og ikke mindst hendes vilje til at stå fast!

Ritt har hjulpet mange kvinder til at få et bedre politisk fodfæste. Fra starten tænkte hun magt og samarbejde mellem kvinder som en forandringskraft.

120

Derfor vil jeg afslutningsvis også gerne fremhæve to kvinder, der heldigvis stadig, er aktive i debatten. For det har været helt afgørende for mig at have markante kvindelige forbilleder i min samtid.

125 Så derfor skal **Pia Kjærsgaard**, som den første kvindelige formand for Folketinget også fremhæves. Pia, der er få kvindelige politikere, der har vist så meget ”mandsmod” og råstyrke som dig. Du har haft modet til at rejse svære politiske emner og stået imod i stormen, og jeg synes personligt du burde have mere kredit for din mangeårige kamp imod kvindeundertrykkelse af piger og kvinder. **Helle Thorning-Schmidt**, som første kvindelige statsminister, vil du
130 altid være et stort forbillede for unge kvinder, der gerne vil i magtens centrum – for Helle, du gjorde det. Kudos til din politiske vilje og manøvreduktighed i et ronkedorfyldt farvand. Inspirerende at du fortsætter med at sætte markante aftryk i politik, ikke mindst på diversitetsdebatten i dag.

135

En lille rask debat

Da Folketingets Præsidi traf beslutning om, at maleriet skulle hænge her i

140 Samtaleværelset, var det for at det måske kunne skabe en kunstnerisk dialog mellem de to portrætter.

Og nu tænker jeg så på, hvad der mon ville ske, hvis personerne trådte ud af malerierne for at snuppe sig en rask lille debat med hinanden?

145

Så hvad om vi forestille os, at scenen er sat, som en diskussion mellem disse fortidens og nutidens profiler. (Peg på malerierne)

[Man] kan næsten høre Clement Kjærsgaard byde op til dans med et, !I dag
150 diskuterer vi: Barsel og diversitet. – En anelse ambitiøst, måske. Men det forpligter altså med den slags kapaciteter.

På den ene side har vi:

155 Klaus Berntsen (V), Niels Neergaard (V), C. Th. Zahle (RV). Edvard Brandes (RV) og Thorvald Stauning (S).

160 På den anden:

Nina Bang (S), Mathilde Malling Hauschultz (KF), Ingeborg Hansen (S), Ritt Bjerregaard (S), og Helle Thorning-Schmidt (S)

165

[...]

170 **Klaus Berntsen (V):**

(Alfaderligt) Barsel? Diversitet? Hab! I vores tid havde vi ikke brug for den slags fiksfakserier. Mændene tog på arbejde, og kvinderne blev hjemme og ja.....sørgede for resten.

175

Nina Bang (S):

180 (Griner overbærende) Jo, det er da nemt at sige, når man ikke har haft en baby,
der skriger kl. 3 om natten, mens man forsøger at skrive en lov. Multitasking på
jeres tid var vel bare at ryge og drikke samtidig?

Thorvald Stauning (S):

185 (Lattermildt) Åh, lille Nina. Du kan ikke bilde mig ind, at mænd ikke kunne
klare en sølle barsel. Hvis det havde været muligt dengang, havde jeg da nappet
en måned eller to – altså mellem mine cigarer og socialreformer, selvfølgelig.

190

Ingeborg Hansen (S):

(Læner sig tilbage og kigger skeptisk) Klart, Thorvald. Dig med en ble i hånden?
Det ville i så fald, være første gang, du prøvede at “tørre noget af”, som ikke var en
politisk skandale.

195

Niels Neergaard (V):

200 (Forvirret, som om han lige er vågnet fra en lur) Barsel til mænd? Det er da spild
af gode mandetimer! Vi kan jo heller ikke føde børnene – det har vi ligesom ikke
rigtigt... hvad skal man sige... faciliteterne til!

205 **Ritt Bjerregaard (S):**

(Hæver øjenbrynene) Åh, Niels, du er en ægte dinosaur. I dag tager mænd barsel,
fordi de kan – og fordi kvinder har ret til mere, end blot at facilitere muligheder
for jer. Og når nu vi er så søde, at hjælpe med at styre landet, kan I vel også klare
en enkelt ble eller to?

210

C. Th. Zahle (RV):

215 (Undrende) Jeg troede vi skulle finde den gyldne mellemvej? Ikke diskutere hvem
der kan skifte ble hurtigst, eller lave quinoagrød! Skal vi nu til at **konkurrere** i
den slags? Jeg mener, jeg klarede jo at holde Danmark neutralt under Første

*Verdenskrig – det her lyder **alt for** risikabelt!*

220

Helle Thorning-Schmidt (S):

*(Træt) Zahle, diversitet handler om at lytte til flere – noget, du nok kunne have haft glæde af, inden du nægtede at udskrive valg og endte i Påskekrisen. Hvis du
225 havde haft bare én kvinde i din regering, kunne hun måske have forhindret dig i at blive fyret af selveste Kongen!*

230 **Afrunding**

Ja, man kan forestille sig mange sjove diskussioner på tværs af både generationer, politisk ståsted og ikke mindst køn.

Og jeg håber at maleriet her, vil inspirere til altid at fortsætte samtalen mellem
235 os.

Men også, at den vil minde de fremtidige generationer om, at bag ethvert fremskridt, ligger der mange års hårdt arbejde.

240 Og minde dem om, at fortidens gode demokratiske samtaler – de forpligter!

Tusind tak for ordet!

245 **Kilde**
Manuskript tilsendt af taler

Kildetype
Digitalt manuskript

250 **Tags**
Hyldesttale, Indvielsestale

Relateret
Mie Mørkebergs tale ved afsløringen af kvindeportrættet i Folketinget
12. november 2024

255 **URI**
<https://www.dansketaler.dk/tale/lene-espersens-tale-ved-afsloringen-af-kvindeportraettet-i-folketinget>